

Mette Frederiksens slørede ulighedssyn

Børsen den 22 januari 2026

Den økonomiske ulighed er stigende i Danmark og er et væsentligt problem. Det var i hvert fald beskeden i Mette Frederiksens nytårstale i år.

Karakteristisk for den slags udmeldinger, var statsministerens besked socialt indigneret, men blottet for økonomisk omtanke. Der er mindst tre spørgsmål, man må stille for at tage emnet alvorligt.

For det første må man, når man ser ændringer i økonomisk ulighed, spørge hvilken ulighed: Er det ulighed i indkomst før eller efter skat og omfordeling, formueulighed eller ulighed i forbrugsmuligheder? Er uligheden steget, fordi nogen er blevet fattigere, eller fordi alle ikke er blevet lige hurtigt rigere? Er den steget, fordi de fattige ikke følger med middelklassen, eller fordi de riges indkomster vokser hurtigere?

Man kan endda opleve, at det er middelklassens indkomster, der ikke helt følger med de relativt fattige og riges. I den situation kan der sagtens være et økonomisk problem, men den målte ulighed vil ikke være vokset.

Uden viden om, hvad der præcist tales om, bliver ulighedsdebatten meningsløs.

For det andet må man spørge, hvorfor stigningen er sket. Som Thomas Bernt Henriksen forleden pegede på i Berlingske, skyldes en del af uligheden, at danskerne bliver ældre. Når flere forlader arbejdsmarkedet og ikke tjener en løn længere, stiger uligheden, men uden at det er noget problem. Danske ældre har typisk både pensionsopsparing og solide boligformuer og lider således ikke nogen store tab af forbrugsmuligheder eller økonomisk velfærd. En anden del af ændringen kommer fra, at nogle dele af Danmark er vokset hurtigere end andre: Ifølge Eurostat voksede folks disponible indkomster 7 pct. hurtigere i hovedstaden end i Syddanmark mellem 2013 og 2023, men ingen af delene behøver at udgøre et socialt eller økonomisk problem.

Det sidste spørgsmål, man må stille, er, hvorfor vi diskuterer ulighed uden i samme ombæring at diskutere social mobilitet. Måler man ulighed i forskellige år, er det ofte forskellige folk, der er i top og bund fra år til år, fordi de er økonomisk mobile: Hverken 'de fattige' eller 'de rige' er en fast gruppe mennesker.

Den indsigt er i særlig grad relevant, når man taler om omfordeling og politik til at løse problemer, man måtte mene, er forbundet med ulighed. Tager man ikke de tre spørgsmål alvorligt, kan symbolpolitik for at gøre noget ved uligheden hurtigt føre til mere ulighed og skade dem, man påstår at hjælpe. Politik, der sigter efter at omfordele, har ofte den bivirkning at den svækker folks tilknytning til arbejdsmarkedet.

Samme slags begrænser også ofte borgernes økonomiske frihed. Men som økonomerne Vincent Geloso og Justin Callais har vist i flere studier, fører begrænsning af den økonomiske frihed også til reduceret social mobilitet.

Tager politikere ikke emnets kompleksitet i betragtning, risikerer de hurtigt at skabe nye problemer i stedet for at løse dem, de først går til valgkamp om.

Christian Bjørnskov